

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE 'ACADEMISCHE OPLEIDING VAN DEN JURIST IN NEDERLAND EN IN BELGIË

Het prijzenswaardige streven naar internationale samenwerking, ook op het terrein van het hooger onderwijs, brengt, evenals elders, naast tal van gemakkelijk te verwezenlijken plannen, ook vele onverwachte moeilijkheden. Deze vinden vaak hun oorzaak in de wederzijdsche onbekendheid met den aard van elkanders instellingen. Het wordt dan heel moeilijk deze met elkaar in een geregelde aanraking te brengen en daarna een normale wijze te vinden om hen gezamenlijk te doen functioneeren.

Nu er gestreefd wordt naar een geregelde samenwerking tusschen de Belgische en de Nederlandsche universiteiten, lijkt het mij niet ongewenscht in dit artikel eens een uiteenzetting te geven, waarin de Nederlandsche van de Belgische opleiding van den jurist verschilt. Zoodoende zal de Belgische jurist beter het Nederlandsche systeem en de Nederlandse beter het Belgische kunnen begrijpen.

In Nederland legt de student in de rechten twee examens af; een candidaatsexamen, na één of twee jaar, en een doctoraalexamen ongeveer drie jaar na het candidaatsexamen. Hij bezit dan tegenwoordig (sedert 1922) den effectus civilis, d.w.z. hij is in het bezit van den titel « Meester in de Rechten », waardoor hij het recht bezit onmiddellijk, geheel vrij, de rechtspraktijk uit te oefenen. De doctorstitel kan hij zich verschaffen door het schrijven van een proefschrift, een arbeid die een zuiver wetenschappelijke waarde heeft. Betrekkelijk weinige juristen bezitten dan ook dezen titel. De groote massa bezit hem niet.

Het proefschrift wordt samengesteld onder toezicht en vaak ook onder leiding van een promotor, d.w.z. een hoogleeraar, door den promovendus zelf uitgekozen en aangezocht, in verband met het onderwerp waartoe hij zich geroepen gevoeld, of den tak van het recht, waaruit hij den aanstaanden

promotor om een geschikt onderwerp wil vragen, voor het geval hij zelf nog geen bepaald plan heeft. Vindt de promotor, dat de arbeid voldoende is om er op te promoveeren — het onderwerp is dan, na besprekingen eenige malen verbeterd en omgewerkt — dan brengt hij het in de faculteit, waar hij, om het zoo eens te zeggen, het met zijn eigen persoon dekt. Eenige collega's, wier terrein er bij betrokken blijkt, adviseeren, te voren of dan, den promotor en den promovendus. Men kan zeggen, dat in den regel de promotie verzekerd is op het oogenblik dat de promotor tevreden is. Er worden eenige stellingen aan het boek toegevoegd, over onderwerpen uit andere gebieden, die door de daarbij betrokken hoogleeraren worden beoordeeld, na door den promovendus aan hen te zijn voorgelegd. Daarna wordt het boek gedrukt en uitgedeeld aan de Universiteit, die zelf een groot aantal moet hebben (het getal loopt in de drie cijfers) en aan familie, vrienden en kennissen. Het titelblad, goedgekeurd door den rector, vermeldt den datum, waarop de verdediging zal plaats vinden, de plaats en het uur. Deze discussie, waarbij de promotor de hoofdpersoon is, de rector en zijn secretaris en leden der faculteit en andere belangstellende hoogleeraren in een z.g. senaatsvergadering (academie-raad) in toga aanwezig zijn, eindigt met het uitspreken van het promotieformulier door den promotor, waarbij senaat en faculteit in volledig ambtsgewaad, d.w.z. met de baret op het hoofd, voor den jongen doctor opstaat. De promotor voegt dan nog eenige persoonlijke woorden toe, waaruit de doctor kan afleiden wat hij waard is. Voor den een is het nu belangrijk dat hij doctor geworden is; een ander heeft een boek geschreven dat ieder, die met dit onderwerp in aanraking komt zal dienen te raadplegen; weer een ander zal de faculteit met belang-

stelling in zijn loopbaan volgen, of men zal hem niet uit het oog verliezen (hij wordt beschouwd als een toekomstig hoogleeraar). De groote van Vollenhoven kreeg te hooren: hoe eerder U aan deze zijde van de groene tafel komt, hoe liever het ons zal zijn.

Maar zooals gezegd, dit is niet voor de massa, maar voor de toegewijden, dus voor de élite. De gewone student eindigt met het doctoraalexamen. Komt de student van het middelbaar-onderwijs naar de universiteit, dan begint voor hem onmiddellijk iets volkomen nieuws. Want de rechtsstudie begint terstond en uitsluitend. De vakken voor het candidaatsexamen zijn: het Romeinsche recht (verreweg het voornaamste), de inleiding, (vroeger encyclopaedie geheeten), het Oud-Vaderlandsch Recht (rechtsgeschiedenis) en de economie. De colleges (lessen) zijn elementair en staan in een zeker verband met hetgeen op het examen wordt verlangd, al is reeds nu mogelijk dat op het examen dingen gevraagd zullen worden, die niet op het college van dat jaar behandeld zijn. Het college is ingericht voor de studie van één jaar, zonder dat men kan zeggen, dat de student in de meeste gevallen bepaald in de lessen voor het examen wordt opgeleid. Hij wordt geacht vrij te zijn, zoowel in zijn studie, als in het oogenblik waarop hij zich voor het examen aanmeldt. Dat lijkt heerlijk, die volledige vrijheid, maar wat wordt het zwaar, zoodra men zijn verantwoordelijkheid gaat voelen. De moreele moeilijkheden van den Nederlandschen student in de rechten zijn groot. Daarvoor zoekt hij voornamelijk steun en leiding bij den man die op de hoogte is van « wat er gevraagd wordt », die zich tegen betaling van les gelden, geheel buiten ieder officieel academisch verband, bereid verklaart de studenten, bij één, twee of drie tegelijk, op te leiden. Zoo ontstaat uit het bestaand systeem der Nederlandsche universiteit zelf, door een natuurlijke behoefte, het alleen aan den student zelf verantwoordelijk instituut van den repetitor. De repetitor, staat, met den student, beneden het maatschappelijk peil. Want hij beoefent geen maatschappelijk erkend vak. Toch hebben vele later groote geleerden den moed gehad als repetitor, als professor op eigen gezag, en naast den eigenlijken professor in te beginnen. Want het zijn van repetitor geeft voor later enorme voordeelen. Men leert de studenten kennen, niet zooals zij zich aan de autoriteiten voordoen, maar zooals zij werkelijk denken en voelen. Men leert zakelijk, duidelijk en beknopt doceeren, daar anders de studenten niet meer komen. Daarom zijn een Heymans en een Steinmetz zoo begonnen, toen zij zich in de wetenschap zeker van hun zaak voelen. Want, — en dit is de tweede daartoe medewerkende belangrijke factor — er is in Nederland geen academische loopbaan mogelijk. Men benoemt en kiest willekeurig en niet uit een rangorde, die met assistent begint en met gewoon-hoogleeraar eindigt, al komt het in de praktijk wel voor, dat men aldus regelmatig opklimt. Iedere benoeming echter staat op zich zelf; er is geen bevordering, zelfs niet van buitengewoon tot gewoon hoogleeraar. Bovendien kan de repetitor zich meer dan de ambtenaar, aan de wetenschap wijden.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat het

vak van repetitor in den loop van deze eeuw aanmerkelijk gestegen is. Van iemand, die verspeend van iedere wetenschappelijke beteekenis — bijzondere figuren uitgesloten — is hij geworden tot iemand die ook wetenschappelijke bijdragen levert in boeken en tijdschriften, die niet slechts examenvragen inpompt, maar die ook wetenschappelijk te werk gaat en die met de hoogleeraren, zij het ook niet in collegiale, dan toch in vriendschappelijke en gewaardeerde betrekking kan staan. Hij verricht zijn werk dikwijls in samenwerking met « zijn » hoogleeraar en overeenkomstig diens wenschen en inzichten. Zijn oordeel omtrent studenten wordt vaak gewaardeerd. Want hij kan het den hoogleeraar in zijn taak zeer moeilijk, maar ook zeer gemakkelijk maken. Door zich als advocaat en procureur in te schrijven, geeft hij zich, soms min of meer in schijn, een maatschappelijke positie.

Het candidaatsexamen wordt afgelegd op zijn vroegst aan het einde van het eerste studiejaar, vóór de zomervacantie. Dit is echter heel vroeg en brengt daardoor het gevaar met zich mede, dat men gemakkelijk wordt afgewezen. De stof — zoo heet het — moet wat bezinken. Na de vacantie is al vroeg en daar men zich steeds, vacanties uitgezonderd, voor het examen kan aanmelden, hetgeen voor de hoogleeraren zeer bewarend en tijdroovend is, kan men ook steeds gaan uitstellen, uit onzekerheid en angst, vooral als men den schrik te pakken heeft, omdat men al eens gezakt is.

Het examen wordt afgelegd voor minstens drie leden van de faculteit, tot een commissie vereenigd en duurt ruim een uur. Het Romeinsch recht wordt langdurig ondervraagd, voor het overige schiet weinig tijd over. Tegenwoordig kan men ook één of twee vakken eenige maanden tevoren afleggen in een zoogenaamd tentamen, dat de hoogleeraar alleen, ten zijnen huize of elders, afneemt, en dat, wanneer men slaagt, vrijstelling van dat vak voor het examen verleent, mits dit examen binnen een bepaalden tijd daarna wordt afgelegd. Slaagt men dan op het examen voor het overige niet, dan kan de geldigheidsduur van het tentamen door den betrokken hoogleeraar al of niet worden verlengd.

Al is de overgang van het middelbaar onderwijs naar de universiteit voor den student in de rechtswetenschappen heel groot, ook de studie na het candidaatsexamen stort hem op eens in een geheel nieuwe wereld. Want de colleges voor het candidaatsexamen droegen nog min of meer het karakter van een cursus, die verband houdt met het komende examen, maar voor het doctoraalexamen, dat een stof omvat, die zeker vier à vijfmaal zoo groot is, is dit niet het geval. In deze voordrachten komt het oude karakter der Nederlandsche universiteiten tot uiting.

De universiteit in de 17e en 18e eeuw wilde namelijk in de allereerste plaats de wetenschap brengen en beoefenen. De gedachte om te onderwijzen, om op te leiden voor de maatschappij kende men toen nog niet. Zij verkondigde de wetenschap op het standpunt waarop zij momenteel stond en wilde haar zoo mogelijk bevorderen. Daarbij verdiepte men zich niet in het bevattingsvermogen van de toehoorders. De onderwijstechniek was nog uiterst

gering. Eenzijdig werd ex cathedra gedoceerd, zonder met de toehoorders rekening te houden en zelfs vaak alsof deze er niet waren. Hoe minder men er in de zaal van begreep, des te geleerder vond men het en des te meer achtte men de universiteit hoog en was men trots daaraan deel te hebben.

Veel van deze opvatting is natuurlijk in den loop der tijden verloren gegaan, maar toch beheerscht zij nog in sterke mate de traditie.

Voor de studie in de rechten heeft de candidaat te bestudeeren het burgerlijk recht, het handelsrecht en de burgerlijke rechtsvordering. Deze vakken vormen tezamen zijn studie in het privaatrecht. Wat het publiekrecht betreft, zal hij zich met het staatsrecht, het strafrecht en de strafvordering hebben bezig te houden. Dit examen werd, tot kort na den eersten wereldoorlog, afgelegd in twee gedeelten, te beginnen met het privaatrecht, met een tusschenruimte van hoogstens veertien dagen. Alwie voor het eerste gedeelte slaagde en voor het tweede werd afgewezen, was voor goed vrijgesteld van het eerste deel en kon zich verder rustig voor onbepaalde tijd aan het tweede wijden. Zoodat alle zwakke broederen zich eerst uitsluitend op het eerste en eerst daarna op het tweede concentreerden. Dit was hen te vergeven, want het geheel, waarvoor men een drietal jaren had te studeeren, was een heele kluif, zoowel voor het begripsvermogen, als voor het geheugen en het reproductievermogen. Maar daar men zich steeds binnen 14 dagen aan het tweede deel had te onderwerpen, omdat men anders het behaalde eerste deel niet behield, werd ieder, die daar voor de eerste keer kwam, aanvankelijk met een zeker wantrouwen ontvangen, omdat men aan zijn ernst twijfelde.

Tegenwoordig nu er tentamens mogelijk zijn, die een half jaar speelruimte toelaten, is dit bezwaar verdwenen. De flinke studenten ontlasten zich te voren van het burgerlijk en het staatsrecht. Er blijft dan nog één examen van circa een uur over. Er zijn nu echter twee keuzevakken bij gekomen waarbij ook tentamen mogelijk is.

De studie wordt door de keuzevakken eenigszins verruimd. Toch is mijnsinzens, door dit omstreeks 1922 ingevoerd systeem, heel veel verloren gegaan. Want voordien bestond er naast de studie in de rechtswetenschap ook een studie in de staatswetenschappen met een afzonderlijk doctoraat, waarbij uitgebreid staatsrecht, volkenrecht, administratief recht, staatsleer en niet te vergeten staatshuishoudkunde (economie) werd gestudeerd. Deze studie werd algemeen beschouwd als een verruiming en bekroning van de andere, voor bijzonder belangstellende en begaafde studenten. Al is er nu ook een zoogenaamd «vrij doctoraal examen» ingesteld, waarbij men, zonder effectus civilis te verkrijgen, examen kan doen in een bepaald aantal vakken, geheel naar eigen keuze, veel gebeurt dit niet, omdat het den prikkel van een eigen promotie, naast die in de rechten, verloren heeft. Vroeger noemde de doctor in de rechtswetenschappen zich meester, hetgeen behalve door een proefschrift ook door stellingen kon worden verkregen, terwijl de doctor in de staatswetenschappen doctor heette en steeds een proefschrift moest hebben verdedigd.

Zooals gezegd, het college is voor den candidaat los komen te staan van de stof van het examen en de student zoekt zijn toevlucht voor de opleiding bij de repetitoren, die hem in hun particuliere lessen de geheele stof voor het examen doceeren en (of) overhooren. De hoogleeraar behandelt in den regel slechts een voor de student willekeurig klein gedeelte, hetgeen echter uiterst nauwkeurig en kritisch geschiedt. Want de student pleegt ruim drie jaar te «studeeren» en twee jaar college te loopen, terwijl er in het burgerlijk recht bijv. voor alle studenten (want onderscheid tusschen eerste en tweede jaarscandidaten wordt niet gemaakt) slechts twee à drie uur in de week college gegeven wordt. Zoodoende duurt het wel zeven of acht jaar, voordat de hoogleeraar de geheele stof door is. De repetitor behandelt echter dit alles snel aan de hand van dictaten. Daarnaast geeft de hoogleeraar in den regel nog een z.g. privatissimum (seminaar), soms ten zijnen huize in zijn studeerkamer, waarbij hij in meer persoonlijk contact treedt met enkelen uit de massa die zich daar voor opgaven.

Door deze methode ontbreekt het den beginnenden candidaat dus aan algemeene summieren inleidende colleges. Mijn persoonlijke indruk is dan ook steeds geweest, dat men de colleges eigenlijk dan eerst ten volle kan volgen en in zich opnemen, begrijpen en beoordeelen, wanneer men het doctoraal-examen, in het vak waarover het college handelt, reeds heeft afgelegd.

Vaak heeft men getracht hier te verhelpen, maar deze gebreken kleven aan het wezen van het systeem en zullen blijven bestaan, zolang men er aan vasthoudt. Aar alvorens tot eenige kritische beoordeeling over te gaan, eerst, voor de Nederlandsche juristen, een dergelijk kort overzicht van de Belgische academische opleiding.

De studie in de rechtswetenschappen duurt in België vijf jaar. De eerste twee jaren wordt er gestudeerd in de faculteit van wijsbegeerte en letteren (in Nederland spreekt men van letteren en wijsbegeerte), de laatste drie jaren in de faculteit der rechten. Na het einde van ieder jaar bestaat er, zoowel vóór, als na de zomervacantie, gelegenheid examen af te leggen over hetgeen in het afgelopen studiejaar behandeld is. Wie voor de vacantie afgewezen is, kan het examen na de vacantie overdoen. Slaagt hij alsnog, dan heeft hij dus geen vertraging bij zijn studie ondervonden. Normaal is, examen af te leggen vóór de zomervacantie. De colleges houden in Mei op, zoodat men de maand Juni uitsluitend heeft om zich voor te bereiden. In de tweede helft van Juli zijn de examens afgelopen. Alleen in buitengewone omstandigheden (militaire dienst, krijgsgevangenschap, enz.), wordt het afleggen van een examen gedurende den loop van den cursus toegestaan. Er wordt iederen keer in 7 à 8 vakken examen afgelegd.

Iedere hoogleeraar neemt afzonderlijk zitting in een lokaal. De studenten houden zich op in de gangen waar voor hen banken geplaatst zijn. Na vrije verkiezing melden zij zich, één voor één, aan en worden dus ondervraagd op de wijze zooals in Nederland bij een tentamen geschiedt. Men laat hen daarbij zooveel mogelijk zelf aan het woord. Zij moeten de stof uit zich zelf kunnen voordragen,

nadat hun een algemeene vraag gesteld is. Ver-
gissen zij zich, of vertellen zij te weinig, dan
begint de examiner een nader onderzoek naar hun
kennis. Steeds blijven zij in de gelegenheid zich
zelf vrij te uiten.

In Nederland doet men in den regel het omge-
keerde. De examiner leidt het betoog zoodanig,
dat de student geestelijk gedwongen wordt zich te
uiten in het keurslijf van de persoonlijke gedachten-
wereld en logica van den hoogleeraar. Men maakt
het hem daardoor vaak meer onmogelijk dan moge-
lijk zijn persoon en kennis te demonstreeren. Nu
ziet men echter zeer snel, niet alleen hoever het
gesteld is met zijn kennis, geheugen en intellect,
d.w.z. wat en hoe hij uit de gehouden lessen heeft
geput, welke persoonlijke vormen dit in hem heeft
aangenomen, maar ook zijn meer of mindere vrij-
moedigheid, kortom de moreele waarde van zijn
persoonlijkheid en karakter. Na een kwartier à
twintig minuten is men gereed. Al vergelijkend
geeft men een cijfer (men rekent van één tot twin-
tig, tien is nog voldoende). In de regel heeft de
student niet meer dan twee à drie ondervragingen
per dag. Na een kleine week is hij gereed. De
hoogleeraar schrijft zijn cijfers in een boek, onaf-
hankelijk van ieder ander. Ziet men tenslotte van
iedere student de gezamenlijke cijfers, dan heeft
men steeds weer de voldoening te bemerken, dat in
het algemeen de beoordeeling bij de hoogleeraren
niet veel uiteenloopt. Daarna worden, in een bijeen-
komst van de examinatoren, de cijfers door den
voorzitter opgeteld, terwijl er eenig discussie plaats
vindt. Wie gemiddeld 10 en niet te veel onvoldoen-
den heeft, slaagt, wie gemiddeld 14 heeft, slaag met
onderscheiding, wie gemiddeld 16 bereikt, met
grootte en wie gemiddeld 18 heeft, met de grootste
onderscheiding. Gezamenlijk worden de studenten
beinnengeroepen, de voorzitter deelt den uitslag
mede en alwie de hoogste onderscheiding haalde
krijgt een persoonlijke gelukwensch met handdruk.
Na het vijfde examen verkrijgt men onmiddellijk
den titel van doctor in de rechten en bezit men den
effectus civilis. Het schrijven van een proefschrift
dient om een speciaal doctoraat te bemachtigen,
of om het recht te verkrijgen aan de universiteit te
doceeren. Aldus kan de loopbaan van een professor
aanvangen.

In ieder college, ingericht voor een bepaald studie-
jaar, wordt een afgesloten cursus behandeld, die
ten slotte op het examen wordt geëischt. De vor-
ming van den student staat voorop. Tot hem daalt
men af, voor hem is men er in de eerste plaats.
Aan hem heeft men zich te wijden, in het belang
van het land, dat goede academisch gevormde men-
schen noodig heeft. Daarvoor beoefent de professor
de wetenschap en bevordert hij deze door zijn
studies naast zijn onderwijs. Hiervoor heeft hij in
den zomer, tusschen eind Mei en eind October,
slechts onderbroken door eenige examenweken,
maanden lang ongestoord den tijd, terwijl het
academisch cursusjaar officieel 30 weken beslaat.
Hoewel de examenperiode zeer vermoeiend is, (men
heeft vaak tusschen de 10 en 20 ondervragingen
per dag) mist zij toch den moreelen druk, die in
Nederland veroorzaakt wordt door de samenwerking
met anderen in een commissie en het bijwonen en

aanhooren van de ondervragingen van anderen, die
bovendien zoo uiterst tijdroovend zijn. Zoo zou men
in een groote universiteit, waar veel college wordt
gegeven, nooit klaar kunnen komen. Want met dit
systeem moet de student behoorlijk en voldoende les
krijgen.

In het eerste studiejaar wordt nog niets aan de
studie in de rechten gedaan. Want niets is, uit een
intellectueel standpunt beschouwd, verschrikkelij-
ker, dan de redenaties van een jurist zonder alge-
meene ontwikkeling. Voor zoo'n specialist huivert
men terecht. Dus begint het onderwijs met ge-
schiedenis der Oudheid, Middeleeuwen en Nieuwe
Geschiedenis, benevens historische kritiek. Verder
literatuur, logica een eenige geschiedenis der wijs-
begeerte, psychologie, terwijl het Latijn, in verband
met de komende studie in het Romeinsche recht,
wordt bijgehouden. Dit alles geschiedt in omstreeks
14 uur college.

Het tweede jaar worden het natuurrecht (wijs-
geerige inleiding), de encyclopaedie, de rechts-
geschiedenis en het Romeinsche recht gegeven, ter-
wijl de algemeene ontwikkeling nog wordt voort-
gezet door onderwijs in de Ethiek (moraalphiloso-
phie), de vaderlandsche en koloniale geschiedenis
en de literatuurgeschiedenis.

Daarna vangt de studie in, de rechtsfaculteit aan.
Nog drie examens wachten. In het eerste jaar van
het doctoraal ontvangt de student per week 3 uur
economie, 3 uur algemeene inleiding in het burger-
lijk recht, 2 uur strafrecht, 2½ uur staatsrecht,
1 uur volkenrecht, 1 uur strafvordering, benevens
praktische oefeningen in strafrecht en strafvorde-
ring.

Het tweede jaar wordt 10 uur burgerlijk recht
gegeven, door drie gespecialiseerde hoogleeraren,
2 uur burgerlijk procesrecht, 2 uur administratief
recht en 1 uur koloniaal recht, benevens praktische
oefeningen in de burgerlijke procedure (rechts-
vordering).

In het derde jaar verkrijgt de student nog 4 uur
burgerlijk recht, 3½ uur handelsrecht, 1 uur inter-
nationaal privaatrecht, 1 uur belastingrecht en 1
uur les in de techniek van rechter en advocaat.
Daarnaast staan als keuzevakken de gerechtelijke
geneeskunde (1½ uur), openbare financiën (1½
uur), actueele politieke vraagstukken (1½ uur),
voor het eerste jaar, industriele wetgeving, ver-
zekering, rechtsgeschiedenis, vergelijkend staats-
recht en zeerecht voor het tweede doctoraat en
pandecten, vergelijkend burgerlijk recht en handels-
recht, rechtsphilosophie, bestudeeren van moeilijke
rechtsgevallen en een vak uit de opleiding voor het
notariaat in het laatste studiejaar.

De opleiding van den jurist is dus in België veel
ruimer en ernstiger dan in Nederland. Men merkt
duidelijk, dat men dichter bij de groote bron, Frank-
rijk, verkeert. Men voelt en beleeft er dezen vorm
van recht.

Uit het bovenstaande volgt, dat de verschillen
tusschen de academische opleiding in Nederland en
in België vele zijn. In België leidt de universiteit
den student volledig op, in Nederland wil zij hem
slechts wetenschappelijk inzicht bijbrengen, maar
laat zij de eigenlijke studie geheel aan hem zelf
over. België stelt zich op het standpunt van zijn

werkelijke ontwikkeling, Nederland laat zich door een abstract ideaal leiden en wil niet zien, hoe de werkelijkheid is en hoe de student zich daaraan aanpast. Bovendien wordt er in België ook in het eigenlijke gebied der rechtswetenschappen veelzijdiger studie geëischt (administratief recht, volkenrecht, enz.). De student wordt er niet door een groentijd uit zijn zedelijk en maatschappelijk evenwicht geslagen, waarbij hetgeen in hem met veel zorg jaren lang in huis en school is aangekweekt, in beginsel, als niet studentikoos, wordt afgewezen en met geweld vervangen moet worden door een geheel van uiterlijke vormen en allures, als ware hij reeds terstond een autoriteit en gewichtigheid in de maatschappij. Deze aanstellerij behoudt menig Nederlander, helaas, zijn geheele leven. Daarmee denkt hij zich ten onrechte van anderen te onderscheiden. Juist omdat het in hooge mate wenschelijk is voor beide landen dat er ook onder de studenten een intellectuele uitwisseling plaats vindt, omdat de wereldontwikkeling eischt, dat de geest onder de intellectueelen zich verruimt en men elkaar onderling beter zal leeren kennen en daardoor begrijpen, dient te worden nagegaan, in hoeverre beide opleidingen in elkaar zullen kunnen grijpen.

Men zal mijns inziens zonder eenig bezwaar het Nederlandsche en het derde Belgische doctoraal examen in dien zin aan elkaar gelijk kunnen stellen, dat men over en weer het verdedigen van een proefschrift toelaat. Verder komt het mij voor, dat er geen bezwaar kan worden gemaakt om het tweede examen in de faculteit der letteren met het Nederlandsche candidaats-examen gelijk te stellen, daar dit alle vakken bevat, die in Nederland geëischt worden. Bovendien zijn deze van louter theoretischen aard. Maar het omgekeerde lijkt mij niet mogelijk. Want de Nederlandsche candidaat heeft veel te weinig algemeene ontwikkeling. Dat erkent men in Nederland na dezen oorlog ook. Want algemeen wil men nu een «studium generale» invoeren, om aan de specialisatie te ontkomen. Men heeft de daad al bij het woord gevoegd en is met proefnemingen begonnen. Men begint daarbij in te zien, dat zonder geregelde cursussen en examens er niet veel bereikt zal kunnen worden. Wanneer men nu ziet welke plaats b.v. in het geheele Belgische universitaire verband de geschiedenis, de logica en de psychologie innemen, dan lijdt het voor mij niet den minsten twijfel, dat Nederland zich aan België zal kunnen spiegelen. Maar ik heb bemerkt dat de Nederlander dit niet doet. Want hij ziet in de algemeene vakken in de eerste studiejaren, niet wetende dat er ook later steeds een 7 à 8 vakken per examen zijn, ten

onrechte een soort opleiding van den aard van het gymnasium (atheneum) en leidt uit het feit, dat eerst in het derde studiejaar de studie in de rechtsfaculteit aanvangt, af, dat, naar Nederlandsch standpunt beschouwd, de academische studie eerst dan aanvangt. Hiertegen moet ernstig worden geprotesteerd. Ook hier in België zal niet iedereen tevreden zijn over de resultaten die met de propaedeutische vakken bij de studenten bereikt worden. Niet iedere aankomende jurist heeft belangstelling voor logica, geschiedenis, enz., maar voor mij persoonlijk, die het Nederlandsche en het Belgische systeem beide even goed ken, staat het vast, dat zij desondanks van groote vormende waarde zijn, vooral door hun veelzijdigheid.

Wie aan de universiteit iets heeft geleerd van wijsbegeerte, psychologie, ethnologie, enz., vervalt niet in die eenzijdige levensopvattingen en oordeelen, waartoe een al te eenzijdige juridische opleiding noodzakelijk moet leiden en waarbij men denkt er met een juridische reïeneering en zonder veel verdere kennis te kunnen komen. Want de uitsluitende jurist van dit soort bezit allerm minst een hoogstaanden vorm van intellectualisme.

Anderzijds dunkt mij dat men zich in België zal kunnen bevoordeelen, door er, naar Nederlandsch voorbeeld, zich te gaan toeleggen op het geven van professorale leiding bij het maken van een these (proefschrift), hoe tijdroovend zulks ook voor een hoogleeraar kan worden. Het onderzoeken van een wetenschappelijk vraagstuk en het opstellen van de verkregen resultaten in den vorm van een goede wetenschappelijke verhandeling, vereischen immers een kennis en ervaring die zonder oefening onder beproefde leiding hoogst zelden en uiterst moeilijk in de rechtswetenschappen kunnen worden verkregen.

Hiermede zij in hoofdlijnen uiteengezet, waarin de Belgische en de Nederlandsche opleiding aan de universiteit van elkaar verschillen. Nederland kent niet, zooals België, daarnaast de mogelijkheid, buiten de universiteit academische examens af te leggen in de rechtswetenschappen, zooals het dat wel kent voor het notariaat en voor de acten middelbaar onderwijs, in andere academische wetenschappen, hetgeen in België voor de «Centrale Examencommissie» van professoren geschiedt.

Brussel, 21 October 1946.

J. J. VON SCHMID,
gewoon-hoogleeraar aan de Vrije
Universiteit,
gewezen *privaat-docent* aan de
Rijksuniversiteit te Leiden.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 14 October 1946.

Voorzitter: M. Wouters.
Raadsheer verslaggever: M. Simon.
Advokaat Generaal: M. H. Colard.

BURGERLIJKE PARTIJ. — BEROEP.

De rechter in beroep, die na de beslissing van vrijspraak kennis neemt van de zaak op het beroep van de burgerlijke partij alleen, kan de beslissing over de burgerlijke vordering hervormen en den beklaagde veroordeelen tot herstelling van de schade, op voorwaarde echter dat hij vaststelt dat het feit, dat tot den eisch van de burgerlijke partij aanleiding geeft, bewezen en strafbaar is en dat de schade door de

burgerlijke partij geleden wel door het misdrijf veroorzaakt is geweest.

Een beslissing echter die in de hooger vermelde omstandigheden veroordeelt tot het betalen van schadevergoeding zonder aan te duiden welke inbreuk op de strafwet de in eersten aanleg vrijgesproken betichte zou hebben gepleegd, rechtvaardigt niet de bevoegdheid van de correctionele rechtbank tot kennisneming van de burgerlijke vordering en dient verbroken.

Jossa t./Mayné.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Simon in zijn verslag en op de conclusie van den Heer Colard, Advocaat Generaal;

Gelet op het bestreden vonnis gewezen den 29 Juni 1946 door de Correctionele Rechtbank te Leuven;

I. Aangaande de beslissing over de publieke vordering ingesteld tegen Jossa :

Overwegende dat de voorziening van aanlegger Jossa van belang is ontbloeit en dienvolgens niet ontvankelijk, in zoover zij is gericht tegen de beschikking waarbij het bestreden vonnis verklaart dat het beroep van den Procureur des Konings niet ontvankelijk is, en dat het vonnis waarbij de Rechtbank van Politie Jossa heeft ontslagen, kracht van gewijsde heeft verkregen;

II. Aangaande de beslissing over de publieke vordering ingesteld tegen Mayné :

Overwegende dat de substantieele of op straffe van nietigheid voorgeschreven pleegvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

III. Aangaande de beslissing over de burgerlijke vorderingen :

A. Over de voorzieningen van Jossa en Mayné als burgerlijke partijen :

Overwegende dat beide partijen verzuimd hebben een authentieke uitgifte van de bestreden beslissing bij de stukken te voegen, dat dienvolgens hunne voorzieningen niet ontvankelijk zijn;

B. Over de voorziening van Jossa als verweerder op de burgerlijke vordering ingesteld door Mayné :

Over het eerste middel : schending van art. 97 der Grondwet, doordat de bestreden beslissing aanlegger in verbreking Jossa heeft veroordeeld tot het betalen van een geldsom als vergoeding van de schade berokkend aan Mayné, zonder vast te stellen dat de schade veroorzaakt is geweest door een misdrijf dat aan Jossa toerekenbaar is :

Overwegende dat de rechter in beroep die, op het beroep van de burgerlijke partij alleen, kennis neemt van de zaak, niettegenstaande dat de vrijpraak van den beklagde definitief is geworden, de beslissing over de burgerlijke vordering kan hervormen en den beklagde veroordeelen tot herstelling van de schade op voorwaarde echter dat hij vaststelt dat het feit hetwelk tot den eisch van de burgerlijke partij aanleiding geeft, bewezen en strafbaar is, en dat de schade waarvan de burgerlijke partij de herstelling vordert wel door dat misdrijf veroorzaakt is geweest;

Overwegende dat het bestreden vonnis zich bepaalt tot navolgende overwegingen « Aangezien die besluiten (de conclusies van beide burgerlijke

partijen) gegrond zijn en dat de toekenning van de hierna bepaalde sommen een billijke vergoeding der geleden schade zullen uitmaken » ;

Dat aanlegger veroordeelend tot de gedeeltelijk herstelling der schade door de burgerlijke partij Mayné geleden zonder zelfs aan te duiden welke inbreuk op de strafwet hij zou hebben gepleegd, het bestreden vonnis de bevoegdheid van de correctionele rechtbank tot kennisneming van de burgerlijke vordering niet heeft gerechtvaardigd, derhalve de art. 97 der Grondwet, 4 der Wet van 17 April 1878, 145 en 202 Wetboek van Strafvordering (dit laatste vervangen door art. 7 der Wet van 4 Mei 1849) heeft geschonden;

C. Over de voorziening van Mayné als verweerder op de burgerlijke vordering ingesteld door Jossa :

Overwegende dat geen enkel bijzonder middel tot verbreking voorgesteld wordt en dat het Hof er geen ambtshalve opwerpt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis doch alleen in zoover het aanlegger Jossa heeft veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding aan Mayné en tot de helft der kosten;

Verwerpt de voorzieningen voor het overige;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van Eersten aanleg te Leuven en dat melding er van zal gemaakt worden op den kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak alzoo beperkt naar de Correctionele Rechtbank te Mechelen uitspraak doende in Hooger Beroep;

Verwijst Jossa en Mayné respectievelijk in een vierde en drie vierden der kosten.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 24 October 1946.

Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-verslaggever : M. Wouters.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

ARBEIDSONGEVAL. — VERZEKERING.

Het sluiten van een verzekeringsovereenkomst tegen de gevolgen van arbeidsongevallen ontslaat op zichzelf den werkgever niet van den last voortvloeiende uit elk werkongeval waarvan een van zijn arbeiders het slachtoffer is.

Het is de inhoud van de verzekeringsovereenkomst die de juiste draagwijdte van het risico bepaalt en wanneer een ongeval voorkomt tengevolge van een risico, dat in de verzekeringsovereenkomst niet voorzien was, blijft de werkgever persoonlijk gehouden voor de gevolgen van het arbeidsongeval.

Devroe R. t./ La Patriotique.

Gehoord Raadsheer Wouters in zijn verslag en op de conclusie van den heer Colard, Advocaat Generaal;

Gelet op het bestreden vonnis op 12 Februari 1943 gewezen door de Rechtbank van eersten aanleg te Kortrijk zetelende in graad van hooger beroep;

Over het eerste middel : schending van artikel

97 van de Grondwet; van artikelen 1, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21 en 25 der wet van 24 December 1903, samengeordend met de wetten van 26 Oogst 1919; 3 Oogst 1926, 15 Mei en 30 December 1929 en 18 Juni 1930, bij Koninklijk besluit van 28 September 1931; van het koninklijk besluit van 10 November 1930 waarbij de N.V. « La Patriotique » in het Nederlandsch « De Vaderlandsche », aangenomen werd voor de verzekering tegen arbeidsongevallen van artikelen 3, 21 en 22 van het Koninklijk besluit van 7 December 1931; van artikelen, 1, 11 en 22 van het Koninklijk besluit van 7 December 1931; van artikelen 1, 11 en 22 van het Koninklijk besluit van 22 December 1904; van artikelen 1134, 1166, 1319 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, uit reden dat het bestreden vonnis enerzijds, beslist heeft dat het slachtoffer Gardin dat als werkmán in dienst was bij eischer in verbreking, het slachtoffer is geweest van een arbeidsongeval en recht heeft op de wettelijke vergoedingen en, anderzijds, dat de verweerster, verzekeringsmaatschappij aangenomen voor de verzekering tegen arbeidsongevallen en met wie eischer, op 25 Januari 1940, voor den duur van tien jaar, aanvang nemende op 31 December 1940, een verzekeringscontract had aangegaan, waarbij hij gewaarborgd werd tegen alle risico te zijnen laste gelegd door de wet op de arbeidsongevallen en waarvan slachtoffer zou zijn het personeel vallende onder toepassing van de wet, buiten zaak diende te worden gesteld, als wanneer de verzekeraar noodzakelijk geheel het risico van den verzekerde moet dragen;

Overwegende dat de rechter heeft verklaard dat de arbeider in dienst van de aanlegger slachtoffer was geweest van een arbeidsongeval en, tengevolge hiervan, recht had op de bij de wet voorziene vergoedingen, doch dat het ongeval waarvan spraak vreemd was aan de werken welke voorzien zijn in tusschen den aanlegger en de verwerende vennootschap gesloten verzekeringsovereenkomst; dat hij daaruit heeft afgeleid dat verweerster in onderhavig geval de « verzekeraarster » niet was, en tot den schadeloosstelling niet gehouden was;

Overwegende dat het middel ten onrechte staande houdt dat ingeval het bedrijfshoofd een overeenkomst gesloten heeft met een gemachtigde verzekeringsmaatschappij het ontslagen is van den last voortspuitende uit alle werkongeval waarvan een van zijn arbeiders slachtoffer is;

Overwegende, inderdaad, dat men zich moet gedragen naar de verzekeringsovereenkomsten welke de rechten en verplichtingen der partijen vaststellen en beperken, dat wanneer de verzekeringsovereenkomst den aard en de soort van de werken bepaalt waarvoor verzekering bedongen is, het in strijd zou zijn met de algemeene rechtsbeginselen de verzekeringsovereenkomsten uit te breiden tot niet er in voorzien gevallen; dat, daar de jaarlijksche premie, welke, door den verzekerde moet betaald worden, vastgesteld wordt in verhouding met de door de overeenkomst gedekte risico's de verzekeraar niet kan gehouden zijn de niet voorziene risico's, te dekken;

Overwegende dat zoo artikel 9 van de wet op de vergoeding van arbeidsongevallen bepaalt dat het bedrijfshoofd ontslagen is van den last der vergoe-

dingen tot schadeloosstelling indien hij tot betaling dezer een overeenkomst heeft gesloten met een gemachtigde verzekeringsmaatschappij, deze wetsbepaling de beperking in zich sluit dat de vennootschap slechts kan gehouden zijn voor zoover de ongevallen door de overeenkomst voorzien zijn, terwijl het bedrijfshoofd persoonlijk gehouden blijft voor de door de overeenkomst niet voorziene ongevallen;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel: schending van artikelen 97 van de Grondwet, 1108, 1109, 1116 tot 1118, 1134, 1135, 1156 tot 1161, 1166, 1184, 1315, 1319, en 1320, 1322 en 1964 van het Burgerlijk Wetboek; van artikelen 1, 9, 10, 11, 25, 26, 28 en 31 der wet van 11 Juni 1874 uit reden dat het bestreden vonnis beslist heeft dat er geen verzekeringscontract bestaat tusschen eischer tot verbreking en verweerster, dan wanneer deze kloeg over het gemis aan aangifte door eischer van het gebruik eener mechanische schijfzaag en het feit dat de verzekerde de verklaringen niet deed waartoe hij gebonden was, het contract niet onbestaande maakt, maar alleen vernietigbaar in het voordeel van den verzekeraar, die tot plicht heeft te bewijzen dat het gemis aan verklaring hem belet heeft het risico naar behooren te waardeeren;

Overwegende dat, volgens het middel, een verzekeringsovereenkomst tusschen den aanlegger en de verweerster gesloten geweest zijnde, de rechter, in plaats van deze niet bestaande te verklaren, ze wegens onvolledige verklaring van wege den verzekerde, ten voordeele van de verzekeraar, vernietigbaar had moeten verklaren;

Doch overwegende dat de rechter niet verklaard heeft, — wat het middel beweert —, dat geen enkele verzekeringsovereenkomst tusschen partijen bestond, maar vastgesteld heeft dar er geen overeenkomst bestond welke de risico's zou gedekt hebben van de werken in den loop derwelke het ongeval overkomen is;

Dat het middel dus in feite niet opgaat;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt den aanlegger tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

19 April 1945.

Voorzitter: M. G. Bossaert.

Rechters: MM. A. De Gryse (plv. r.) en A. Delvoye, adv. bijgenomen rechter.

Pleiters: Mrs Putman junior en Neirynek.

AANSPRAKELIJKHEID. — ART 1385 B. W. — GEBRUIKEN. — BEWAKING. — KOEDRIJVER.

De koedrijver van beroep die tegen een vast loon het ter markt aangekocht vee voor rekening van anderen, op eigen initiatief drijft en van zijn opdrachtgevers geen onderrichtingen ontvangt nopens de uitvoering van zijn werk, heeft de dieren volledig onder zijn bewaking en in gebruik voor de uitoefening van zijn beroep.

J. Depraetere t/ A. Van Hooricks.

Aangezien de eisch er toe strekt verweerder verantwoordelijk te hooren verklaren op voet van art. 1385 B.W., voor de schadelijke gevolgen aan eischer overkomen den 6 Mei 1940 te Kortrijk, toen hij koebeesten, toebehoorend aan verweerder, van de markt aldaar naar het station dreef;

Aangezien blijkt uit een vonnis, door deze Rechtbank op tegenspraak tusschen partijen verleend den 1 Mei 1942, en in kracht van gewijsde verlopen, dat eischer voor eigen rekening en mits betaling van een vast commissieloon, de koebeesten van verweerder van de markt naar het station bracht;

Dat eischer koedrijver van beroep is en tegen een vast loon de beesten, ter markt aangekocht, voor rekening van anderen drijft; dat hij bij zijn werk geheel op eigen initiatief is aangewezen en van zijn opdrachtgevers geen de minste instructies ontvangt over de manier waarop hij zijn werk dient uit te voeren;

Dat, gezien deze omstandigheden, het mag aangenomen worden dat hij, bij het drijven der dieren van de markt naar het station moet beschouwd worden als hebbende deze dieren volledig onder zijn bewaking en in gebruik voor de uitoefening van zijn beroep (Comm. Brussel, 20 Februari 1934, Rev. Gen. Ass. Resp. 1462; Depage, II, 1012; Pirson en Devillé, Responsabilité, t. I, nr 152; Kluyskens, Verbintenissen, nr 401; Mazeaud, Responsabilité, I, 1103; Verbreking, 1 Maart 1945, J. T. 1944-45, 273);

Aangezien derhalve de vraag, ingeleid door eischer op grond van artikel 1385 B.W., als ongegrond voorkomt, daar hijzelf als bewaker van het dier, dat het ongeval veroorzaakte, moet beschouwd worden en verweerder als eigenaar geen verantwoordelijkheid te dragen heeft (Depage, II, 1012);

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijst den eisch af als ongegrond en verwijst eischer in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 15 Maart 1946.

Rechters: M.M. Em. Verheyen, W. Collignon en
R. Claeskens.

Referendaris: M. A. Callaert.

Pleiters: Mtes C. Van der Planken en Edg. Van Dessel.

RIVIERBEVRACHTING. — Art. 23 WET VAN 5 MEI 1936. — OVERMACHT NA INGANG DER LIGDAGEN. — VERZUIJ OF NALATIGHEID VAN GEADRESSEERDE. — OVERLIGGELDEN VERSCHULDIGD.

De geadresseerde die zich op overmacht, namelijk op oorlogsgebeurtenissen beroept, welke ontstaan is na het verstrijken der losdagen, dient de gevolgen dezer overmacht voor zijn rekening te nemen, daar luidens art. 23 van de wet van 5 Mei 1936 de overliggenden onafgebroken doorlopen.

Overwegende dat de vordering ten doel heeft betaling te bekomen der sommen van 1°) 10.332,80 frank, voor 72 ligdagen, namelijk van 4 September

1944 tot en met 14 November 1944; 2°) 12.714,50 frank voor 59 overligdagen, namelijk van 15 November 1944 tot en met 12 Januari 1945; zijnde te samen 23.047,50 frank;

Overwegende dat bij overeenkomst dd. 25 Augustus 1944, het motorschip « Vlaanderen » toebehoorend aan den eischer, bevracht werd voor rekening der verweerder om een lading kainiet te vervoeren van Antwerpen naar Beringen te Hasselt, met eventueel aan te duiden tusschenplaatsen;

Dat het schip te Beringen aankwam op 31 Augustus 1944 in den namiddag, alwaar de vrachtbrieff afgetekend werd door den plaatselijken agent der verweerder;

Dat echter in Beringen niets gelost werd, doch dat het vaartuig aldaar opgehouden bleef tot 14 December 1944; dat het op dienzelfden datum 's namiddags in Hasselt aankwam, doch pas uiteindelijk gelost werd op 12 Januari 1945;

Overwegende dat partijen het eens zijn om te zeggen dat bij de aankomst in Beringen de vertegenwoordiger der verweerder de directie te Hasselt opbelde om instructies, en verklaarde als antwoord te hebben gekregen dat het momenteel onmogelijk was in Hasselt te lossen en dat het schip in afwachting maar te Beringen moest blijven liggen;

Overwegende dat de verweerder pleit dat op 1 September 1944 bleek dat er wellicht toch in Hasselt zou kunnen gelost worden; dat aangezien de telefonische en telegrafische verbindingen afgesneden waren, zij op 2 September een werkman dringend uit Hasselt naar Beringen stuurde, met opdracht den schipper te verzoeken dadelijk door te varen naar Hasselt;

Dat de schipper aan dit verzoek geen gevolg heeft gegeven; dat alzoo het oponthoud te Beringen toe te schrijven zou zijn aan de eigen schuld van den schipper, en dat bijgevolg de eischer geen recht op eenig liggend zou hebben;

Overwegende dat de verweerder erkent dat de bedoelde werkman geen enkel schriftelijk bewijs bij zich had en dat hij naar vertegenwoordiger te Beringen zelfs niet heeft gezien;

Overwegende dat de eischer zijnerzijds met recht aanvoert dat de schipper niemand anders te kennen had dan den regelmatigen agent der verweerder te Beringen, die zijn vrachtbrieff bij aankomst had afgetekend en dit document eveneens bij de afvaart moest aftekenen;

Dat in elk geval vaststaat dat die vertegenwoordiger hem noch het bevel noch zelfs de toelating heeft gegeven om de reis voort te zetten, zulks — naar dezelfde gezegden — wegens gebrek aan voldoende instructies;

Overwegende dat, wanneer de directie te Hasselt iemand met dergelijke opdracht naar Beringen zond, zij toch de eenvoudige voorzorg had kunnen nemen aan dien afgezant een schriftelijk order, behoorlijk ondertekend door een bevoegden persoon, mede te geven, waardoor dan én haar agent te Beringen én de schipper formeel waren gebonden geweest;

Overwegende dat in die omstandigheden geen fout aan den schipper kan verweten worden; dat integendeel het oponthoud ontstaan is door een ver-

zuim of nalatigheid vanwege de verweerster zelf;

Overwegende dat de verweerster zich dus tevergeefs beroept op overmacht, namelijk op de oorlogsgebeurtenissen die zich in de streek in den loop van September 1944 voordeden en de scheepvaart geheel onmogelijk maakten tot in December; dat immers de losdagen toen reeds waren verstreken, dat de ligdagen vanaf 4 September waren ingegaan en dat de gevolgen dier overmacht dus voor rekening der verweerster moeten blijven; dat luidens artikel 23 der wet van 5 Mei 1936, de overliggenden onafgebroken doorlopen;

Overwegende ten slotte dat de gevorderde bedragen als zoodanig niet betwist worden; dat de actie bijgevolg gegrond voorkomt;

Rechtdoende,

Veroordeelt de verweerster om aan den eischer te betalen de som van 23.047,50 fr. alsook de wettelijke intrest op dit bedrag en de kosten des gedings, deze kosten begroot aan de zijde van eischer 1159 fr.;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hooger beroep, doch mits stellen van zekerheid.

NOTA. — Cfr. R. v. Kooph. Antwerpen, 4 Juli 1946, R. W. 6 Oct. 1946, 10^e jg., n° 3, kol. 94.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN **Zetelende in Raadkamer**

20 Juli 1945.

Voorzitter : M. R. Ooms.
Openbaar-Ministerie : M. Lens.
Pleiter : Mr. R. Victor.

DOUANEN EN ACCIJNZEN. — BEZIT VAN ALCOHOL. — STRAFVORDERING. — VOORLOOPIGE INVRIJHEIDSTELLING.

Wanneer een betichte aangehouden is door het beheer van douanen en accijnzen wegens een misdrijf tegen de fiscale wet op het vervoer van alcohol, vervalt het bevel van arrest van rechtswege wanneer het beheer van tol en accijnzen niet binnen een termijn van 14 dagen den betichte voor de Correctionele Rechtbank heeft gedagvaard.

Indien, binnen dezen termijn van 14 dagen er door de Raadkamer reeds een bevel van ontlasting verleend werd en het beheer der tol en accijnzen nog niet voor de Correctionele Rechtbank gedagvaard heeft, is deze Rechtbank, zetelende in Raadkamer, niet bevoegd om over een vraag tot voorlopige invrijheidstelling te beslissen. In dergelijke omstandigheden kan de betichte zich enkel wenden tot het beheer zelf om zijn voorlopige invrijheidstelling te vragen.

Symons t./ Beheer van Tol en Accijnzen.

De Raadkamer der Rechtbank van eersten aanleg van het Arrondissement Antwerpen, zetelende te Antwerpen luidens art. 127 par. 2 van het Wetboek van Strafvordering, en art. 1 par. XV der wet van 25 October 1919, verlengd door de wet van 30 Juli 1921;

Gelet op het bevel door de Raadkamer verleend den 17 Juli 1945, en waarbij op vordering van den

Heer Procureur des Konings, de onderzoeksrechter ontlast werd van het onderzoek in zake Symons, Josephine, beticht van bezit van alcohol;

Gezien het verzoekschrift door beklaagde op 17 Juli 1945 aan de Raadkamer voorgelegd, nadat reeds het bevel tot ontlasting verleend geworden was, en strekkende tot voorlopige invrijheidstelling mits borgstelling, van beklaagde, in hechtenis gehouden krachtens bevel van arrest, afgeleverd op 12 Juli 1945;

Aangezien na het bevel van ontlasting, de bevoegdheid om de beklaagde voorlopig in vrijheid te stellen, van de Raadkamer overgaat naar de Correctionele Kamer der Rechtbank, waarbij het beheer van Douanen en Accijnzen, het geding, bij rechtstreeksche dagvaarding, aanhangig gemaakt heeft;

Aangezien het beheer van Douanen en Accijnzen over een termijn van 14 dagen, vanaf de aanhouding, beschikt, om te dagvaarden; dat, wanneer deze termijn verlopen is, zonder dat gedagvaard werd, het bevel van arrest vervalt, en de beklaagde, krachtens art. 40 Besluit van 2 Juli 1824, op vordering van den Procureur des Konings, moet in vrijheid gesteld worden;

Aangezien in casu de termijn van veertien dagen nog niet verlopen is, maar dat beklaagde beweert, dat, en gelet op het feit, dat de Correctionele Rechtbank van 1n aanleg nog niet bevoegd is, bij gebrek aan dagvaarding, de Raadkamer bevoegd is gebleven om de voorlopige invrijheidstelling te bevelen.

Aangezien tot staving van hare bewering, beklaagde zich beroept op art. 114 in fine van het Wetboek van Strafvordering dat luidt : « de voorlopige invrijheidstelling met borgstelling kan gevraagd en toegestaan worden in elken staat van het geding »;

Aangezien artikels 113 tot 126 van het Wetboek van Strafvordering in de meeste gevallen vervangen worden door de wet van 20 April 1874 over de voorlopige hechtenis; dat echter, naar luid van artikel 28 dezer wet, gezegde artikels van kracht gebleven zijn in zake van douanen en accijnzen;

Aangezien de woorden « in elken staat van het geding » moeten verstaan worden in dien zin dat de voorlopige invrijheidstelling mag gevraagd worden aan de Raadkamer zolang zij bevoegd is, dit is tot aan het bevel van verzending;

Aangezien in zaken van tol en accijnzen de bevoegdheid der Raadkamer begint met de vordering waarbij de Procureur des Konings, op verzoek van het beheer van Tol- en Accijnzen, de zaak in handen geeft van de Rechtsmacht van onderzoek, dat deze bevoegdheid haren oorsprong en hare grenzen vindt in dit onderzoek; dat het onderzoek geëindigd zijnde, door het bevel tot ontlasting, de Raadkamer niet meer gemachtigd is om daden te stellen die met dit onderzoek in verband staan; dat, voor wat de bevoegdheid der Raadkamer betreft, het bevel tot ontlasting gelijkwaardig is met het bevel van verzending, dat in het eene geval zoowel als het andere, een einde gesteld wordt aan de rol die de kamer, als onderzoeksgerecht te vervullen heeft;

Aangezien evenwel de bevoegdheid der raadkamer in gewone strafzaken, in wezen en omvang, verschilt van die der Raadkamer in zaken van tol en accijnzen; dat, in het laatste geval, de rol der Raadkamer zich beperkt tot het ontlasten van den Onderzoeksrechter, op vordering van den Procureur des Konings en tot de voorloopige invrijheidstelling van den gedetineerde, zoolang geen bevel van ontlasting verleend werd; dat in gewone strafzaken, en krachtens artikel 7 der wet van 20 April 1874, de bevoegdheid om de voorloopige invrijheidstelling te bevelen, bij het einde van het strafonderzoek, onmiddellijk en zonder onderbreking overgaat van het onderzoeksgerecht naar de rechtsmacht van wijzen; dat, immers de correctionele rechtbank met het geding gelast wordt door het bevel van verzending, nog vóór dat de beklaagde op verzoek van den Procureur des Konings, vóór de rechtbank gedaagd wordt;

Aangezien in zaken van geheime stokerij en vervoer van alcohol, het bevel van arrest niet bekrachtigd, en er ook geen bevel van verzending verleend wordt, dat, indien de termijn van veertien dagen, waarover de fiscus beschikt om te dagvaarden, nog niet verlopen is en de fiscus nog niet gedagvaard heeft en er anderszids door de Raadkamer reeds een bevel tot ontlasting verleend werd, deze toestand als gevolg heeft, dat de Raadkamer niet meer en de Rechtbank nog niet bevoegd is om de voorloopige invrijheidstelling te bevelen;

Aangezien echter, ook in dit geval, de aangehouden nog over een middel beschikt, en een bevoegde overheid tegenover zich heeft tot wie hij zich wenden kan om zijne voorloopige invrijheidstelling te vragen, namelijk het Beheer van Tol en Accijnzen zelf, op wiens verzoek de Procureur des Konings den beklaagde ter beschikking gesteld heeft van den Onderzoeksrechter, die het bevel van arrest verleend heeft; dat gezegd Beheer, ten allen tijde, een einde kan stellen aan de voorloopige hechtenis, omdat zij meester blijft over de vervolgingen, zooals zij als vervolgende partij, ten allen tijde mag afzien van de publieke vordering waarbij het Openbaar Ministerie gevoegde partij is; (art. 247 der wet van 26 Augustus 1882)

Om deze redenen :

De Raadkamer gehoord de verzoekster, bijgestaan door haar raadsman Mr Victor, advocaat, beiden in de Nederlandsche taal, en gehoord den Heer Procureur des Konings, in zijne vordering in de Nederlandsche taal;

Gezien art. 2, 11, 12, 13, 31 tot 37 der wet van 15 Juli 1935;

Verklaart zich onbevoegd om te beslissen over de vraag tot voorloopige invrijheidstelling in de voorwaarden waarin zij ingediend werd.

BIBLIOGRAPHIE

Henri DE PAGE met medewerking van René DEKKERS : *Traité Élémentaire de Droit Civil Belge*, T. IX : *Le Successions* — Etablissements Emile Bruylant, Brussel, 1946.

Dit is een lijvig boek van bijna 1200 bladzijden, waarin de stof der erfenissen behandeld wordt. Het

vormt deel IX van het reeds klassiek geworden standaardwerk over Burgerlijk Recht door Prof. Henri de Page. Het is een prachtig werk van juridische wetenschap, waarin de jonge geleerde Prof. René Dekkers, evenals in het vroeger verschenen deel VIII, over de Schenkingen, blijk geeft van zijn grondige en diepe kennis van de rechtstheorie.

Bij het eerste doorbladeren van het boek wordt men al dadelijk getroffen door het feit, dat de volgorde van het Burgerlijk Wetboek volstrekt niet wordt gevolgd. De stof is verdeeld in vier deelen, waarin achter-eenvolgens worden behandeld : het openvallen der erfenis, de toekenning van een erfenis bij versterf (devolutie), de verkrijging van een erfdeel en de vereffening der erfenis. De uiteenzetting gebeurt volgens een aan den Schr. eigene systematiek, zonder eenige betrekking met de volgorde der wetsartikelen.

Er is een geweldige overvloed van geschiedkundige gegevens. Bij elk principieel komt een overzicht van de evolutie der leerstelsels in den loop der eeuwen, alsook een overzicht van vergelijkend recht. Dit laatste gebeurt soms wel op zeer summieze wijze, zooals bij voorbeeld, wanneer wij lezen, op blz. 115 : « Le droit des pays anglo-saxons conserve dans la matière des successions l'originalité qui le caractérise ». Het Romeinsch recht wordt overal bijgehaald, zooals een overweldigend-spokend leitmotief. Kan een instelling met den besten wil der wereld niet tot het Romeinsch recht worden teruggebracht, zooals het terugbrengen der schulden, B.W. 829, dan doet Sch. dit opmerken met groote verbazing. Den erfelijken herkoop (retrait successoral) vindt Sch. in het Romeinsch recht; zooals het in het B.W. voorkomt, schijnt de instelling nochtans veel gemakkelijker uit te leggen door de oude costuymen, ook van Vlaanderen, die er een middel in vonden om te verhinderen dat vreemdelingen en speculateurs hun neus zouden steken in familiegeheimen.

Sch. is er in gelukt een wetenschappelijk beeld op te stellen van de rechtstheorieën, waarop ons erfenisrecht steunt. Niet echter zonder opoffering van de moderne rechtspraak, wier invloed op het levende recht door Dekkers wellicht onderschat wordt. Hij bespreekt eventjes de evolutie van de rechtspraak in zake nietigheid van de overeenkomsten over toekomstige erfenissen; hij citeert de tegenstrijdige rechtspraak zonder echter de redenen van de wijzigingen in de Belgische rechtspraak te bestudeeren. Evenzoo citeert Sch. een aantal uitspraken betreffende de deeling der nalatenschappen, in nota's blz. 751, 770 e.a., zonder te zoeken naar de verklaring der schijnbare tegenstrijdigheden.

Wellicht is dat te wijten aan het feit dat een zeker aantal leerstelsels door Sch. als onomstootbare axioma's dogmatisch worden aanvaard. Zulk een axioma is : dat de erfopvolging steunt, niet zooals doorgaans wordt aangenomen, op de wederzijdsche gehechtheid der leden van een familie of op den vermeenden wil van den de cuius, maar uitsluitend op de verplichtingen van den overledene en op wat Sch. noemt zijn « socialen plicht ». Sch. verwerpt dan ook de fictie van de voortzetting van de personaliteit in de nakomelingen en erfgenamen. Geen wonder, dat hij dus de onbeperkte verplichting van den erfgenaam om de schulden der erfenis te vereffenen als onnatuurlijk verwerpt en afkeurt (blz. 491). Voor Dekkers vormt de erfenis slechts een soort van patrimonium door den wil van den aanvaardenden erfgenaam; indien deze de schulden ultra vires moet vereffenen, dan is dat slechts het gevolg van den wil van den erfgenaam. Zulke theorie zou zeer goed passen in een stelsel waarin de aanvaarding steeds onder voorbehoud van inventaris zou geschieden; Sch. vindt dat waarschijnlijk wenschelijk; doch in ons recht is de eenvoudige aanvaarding de regel, en de aanvaarding onder voorbehoud van inventaris, een

uitzondering, die het plegen van een formaliteit op de griffie der rechtbank vereischt.

Het zuiver theoretisch karakter van zijn uiteenzetting brengt Sch. soms tot gevolgtrekkingen, die regelrecht indruischen tegen de algemeen doktrine en rechtspraak van ons land. Bij de beschouwingen over het verklarend karakter der deeling van een nalatenschap, blz. 1033, wordt betwist, dat de roerende goederen, die deel uitmaken van een gemengde nalatenschap en in den kavel vallen van een onder het stelsel der wettelijke gemeenschap gehuwde persoon, volledig in de gemeenschap vallen. Zulks is nochtans steeds aanvaard geworden. Evenzoo wordt beweerd, dat een onroerend goed dat door veiling wordt toegekend aan zulke persoon, hem slechts voor een gedeelte als eigen goed zou toebehooren. Zulke bewering verliest uit het oog, dat B.W. 1408 uitdrukkelijk voorziet dat de verkrijging van een aandeel van een onroerend goed, waarin een der echtgenooten reeds een onverdeeld eigendomsrecht bezit, geen aanwinst der gemeenschap uitmaakt, maar eigen blijft, behoudens vergoeding aan de gemeenschap.

Op deze en soortgelijke opmerkingen, zal Sch. wellicht antwoorden, dat ons erfrecht bij versterf moet verbeterd worden, daar waar het niet beantwoordt aan de eischen van de rechtvaardigheid. Maar rechtvaardigheid is een begrip, dat niet voor allen hetzelfde is. En in ieder geval voor den praktischen rechtsgeleerde komt het toch eerst en vooral erop aan het bestaande recht te ontleden en te begrijpen. Sch. is bij voorbeeld sterk gekant tegen de veel te groote rechten die

worden toegekend aan het buiten huwelijk geboren kind. Hij moet nochtans bekennen (no 222): «A en juger par les codes les plus récents, notre tendance restrictive des droits, de l'enfant naturel ne semble guère conforme à l'esprit de notre époque.» Wat is notre époque, overigens? François Laurent is toch niet een moderne revolutionnaire! Hij stelde reeds voor, een voorbehouden erfdeel aan het natuurlijk kind toe te kennen.

Uit de voorgaande opmerkingen zou niet mogen worden besloten, dat Prof. Dekkers niet partijganger is van een ruime progressieve uitlegging van onze wetgeving. Zooals wij het gewend zijn in het groote werk van de Page, bevat ook dit deel een objectieve en moedige kritiek van wat verouderd is in de toepassing van het Burgerlijk Wetboek. Terecht wijst Sch. erop dat de regelingen van de erfenissen te ingewikkeld en heterogeen zijn. Men kan het slechts eens zijn met zijn opvatting, dat de overlevende echtgenoot onvoldoende rechten bezit en met zijn kritiek van de bepalingen betreffende de plaatsvervulling.

Wij willen ook niet nalaten de manier te loven, waarop de leerstelsels worden uiteengezet; de stijl is levendig, klaar en warm. Voor den afgestudeerden jurist is dit werk boeiend door de vele origineele zienswijzen, die voortdurend nopen tot nieuwe studie van onopgeloste twistvragen. Het getuigt stellig van een grondige kennis van de juridische literatuur, voornamelijk van die der Fransche auteurs.

Prof. NICO GUNZBURG.

WETGEVING

BEGROOTING VAN HET MINISTERIE VAN JUSTITIE

Aanwerving en bezoldiging der leden van de Magistratuur

In ons vorig nummer gaven wij reeds een uittreksel van het merkwaardig verslag dat uitgebracht werd door den Heer Lambotte namens de Commissie van Justitie betreffende de begroting van dit departement.

Onze lezers zullen ook met de grootste belangstelling kennis nemen van een ander gedeelte van dit verslag, dat betrekking heeft op de zoo actueele en belangrijke kwestie der aanwerving en bezoldiging van de leden der magistratuur.

EERSTE DEEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

De Magistratuur.

§ 1. — Recruteering.

In zijn besluiten nopens het vraagstuk van de recruteering der magistraten drukt het «Studiecentrum tot Hervorming van den Staat» zich uit als volgt:

«De eigenschappen die van den magistraat worden geëischt beantwoorden aan de talrijke vereischten in de belangrijke functiën welke hij waarneemt en aan de eervolle sociale taak welke hij vervult.

Het recht, dat de betrekkingen tusschen de individuen beheerscht, is een van de middelen waardoor de maatschappelijke moraal verwezenlijkt wordt. De magistraat moet zoozeer doordrongen zijn van die moraal, dat zijn daden hem nooit met haar in tegenspraak kunnen brengen, zelfs daar, waar de positieve wet niet met een sanctie optreedt.

De dienst van het recht moet essentieel vreemd zijn aan elke persoonlijke toevalligheid. Hij eischt veelvuldige karaktereigenschappen: een onverzwakte standvastigheid tegenover de aanzoekers van gelijk welken

aard; een volkomen onafhankelijkheid tegenover elke macht en elk gezag; de vastberadenheid, dit wil zeggen de wil om voor elk probleem, het weze nog zoo ingewikkeld, de gepaste oplossing te vinden; om deze op te dringen zonder nutteloos dralen; het gevoel voor de maat, voor het onderling verband van de zaken en voor het evenwicht, hetwelk de ziel is van het gerecht.

Tengevolge van de veelvuldigheid en het ingewikkelde van de maatschappelijke betrekkingen wordt met den dag in steeds talrijker gevallen beroep gedaan op den rechter, die, wil hij in zijn taak niet tekort schieten, steeds nieuwe moeilijkheden heeft op te lossen.

Werkzin is vereischt van hem die zich van deze onophoudende krachtsinspanning naar behooren wil kwijten.

De rechter moet een klaren en helderen geest bezitten. Hij moet, benevens de grondige kennis van het recht, zijn kennis zonder ophouden op de meest verschillende gebieden volmaken. Hij mag bij de ontwikkeling van zijn algemeene cultuur niet ten achter staan.

De rechter moet een groote ervaring van menschen en zaken bezitten.

Daartoe komt hij door de voortdurende confrontatie van de wetenschap met de levensverschijnselen. Slechts

een open en helderziende geest, daarbij geholpen door zijn voor methode en de gave van observatie, kan zich die wetenschap eigen maken ».

Uitstekende synthese van de hoofdhedenigheden die, en zij alleen, aan den magistraat het onontbeerlijk gezag kunnen waarborgen. Hij ontleent dit gezag minder aan zijn ambt, dan aan de manier waarop hij dit ambt vervult.

In den huidige stand van onze wetgeving, is de benoeming een Koninklijk voorrecht (art. 99 der Grondwet). Wordt echter, in feite, dit Koninklijk voorrecht niet uitgeoefend volgens de vrije keus van den Minister van Justitie?

En worden dan de beroepseigenschappen soms niet over het hoofd gezien uit andere overwegingen, in het bijzonder van politieke aard, die op dat gebied geen rol zouden mogen spelen.

De eenige bezorgdheid van den Minister moet zijn de goede werking en recruteering der magistratuur te verzekeren door de keuze van de beste kandidaten. Ik weet dat sommigen zeggen:

«De rechtspraak is de uitoefening van een macht die haar oorsprong vindt in gansch het volk en, zooals de elementen die bijdragen tot de eenheid van dit volk verschillende groepen uitmaken, kan ook de rechtsmacht niet het monopolie zijn van een er van ».

Maar dit beteekent geenszins, dat de benoemingen moeten gebeuren volgens een evenredige verdeling, gesteund op de meening van de kandidaten. Want, wij zijn geneigd te gelooven, dat, in de verschillende politieke of filosofische groepeerings, kandidaten kunnen gevonden worden die de essentiele eigenschappen bezitten om een goed magistraat te zijn. De benoemingen moeten dus gebeuren op grond van de beroepsbekwaamheden der kandidaten, en niet op grond van hun politieke kleur.

Het is van weinig belang, wat de candidaat gelooft of niet gelooft, mits hij een waardevol magistraat weze.

De magistratuur mag geen politiek lichaam worden; zij moet boven alle partijgetuist staan.

Een meer bijzondere bezorgdheid voor de meening van de kandidaten zou den goeden naam van het Gerecht in opspraak brengen, goede naam die noodzakelijk is, zoowel voor het vertrouwen die hij aan de rechtsonderhoorigen inboezemt, als voor de waarde zijner beslissingen.

Wij moeten opkomen tegen zekere bij het Ministerie van Justitie in zwang zijnde gebruiken die, indien zij voortduren, zouden leiden tot benoemingen die alleen door de politiek zijn ingegeven.

De wet van 20 Juli 1926 tot schorsing van sommige benoemingen tot rechter, laat niet toe Vrederechters te benoemen in de ambten, die door de stellers van het wetsontwerp tot vermindering van het personeel der hoven en rechtbanken, in 1925 door de Regeering ingediend, als overtallig werden beschouwd.

Een besluitwet van 20 September 1945 schorst de uitwerking van die wet, in dien zin dat, tot op den bij Koninklijk besluit vastgestellten dag, de Koning (lees de Minister) vrederechters en vrederechtsgriffieren, als overtallig aangemerkt, kan benoemen.

Op zichzelf is de maatregel goed.

Maar de oneerlijkheid schuilt in het feit, dat men tot de benoemingen overgaat zonder vooraf, aan de gebeurlijke kandidaten, de wederoprichting van die Vrederechten te doen kennen.

Het publiek zelf wordt er van verwittigd den dag, dat de benoeming in het Staatsblad verschijnt. Aldus werd zoopas voorzien in de benoeming in een vrederecht, in het Waalsch landsgedeelte, van een titularis die nooit zijn militieplicht heeft vervuld, nooit werd gemobiliseerd, noch in 1938 noch in 1939, het geluk heeft gehad geen krijgsgevangene te zijn en die, ge-

durende gansch de bezetting, zijn bedrijvigheid als advocaat heeft uitgeoefend.

Door die wederoprichtingen van rechtsmachten te omringen met een stilte van verdacht allooi, sluit men op onrechtvaardige wijze kandidaten uit die onbetwistbare burgerlijke en vaderlandsche aanspraken kunnen doen gelden.

Er moet een einde worden gemaakt aan die zwarte markt-praktijken.

De rechter bij het gerecht, de politieke in de politiek: schoenmaker blijf bij uw leest.

Sedert enkelen tijd, hebben verschillende Ministers de gewoonte aangenomen hun kabinetsoversten en attachés uit het midden van de magistratuur te kiezen.

Wij zijn van meening, dat het voor den Minister van Justitie misschien nuttig kan zijn, in zijn kabinet, een vertegenwoordiger te hebben van de rechterlijke macht; die handelwijze mag evenwel niet tot de andere departementen worden uitgebreid.

Artikel 175 der wet op de rechterlijke inrichting voorziet een onverenigbaarheid, in het bijzonder tusschen de ambten van de rechterlijke orde en de bezoldigde ambten van de administratieve macht.

Een lid van de magistratuur, dat bij een ministerieel kabinet is gedetacheerd, is gedwongen, alvorens zijn nieuw ambt te aanvaarden ontslag als magistraat te nemen.

De wet van 5 Maart 1935 laat evenwel aan den Minister van Justitie toe, in oorlogstijd, een magistraat aan zijn rechtersambt te onttrekken om hem andere ambten op te dragen.

Dank zij de handhaving van die fictie van den oorlogstijd, blijven de door de wet op de rechterlijke inrichting voorgeschreven onverenigbaarheden doode letter.

Aan dien bijzonder ernstigen toestand dient een einde gemaakt.

Maakte een Rechter, die dank zij de politiek kabinets-overste was geworden van een minister, er geen gebruik van om zich tot substituut van den Procureur-Generaal te doen benoemen, den eed af te leggen, en dan terug te keeren tot ambtsbezigheden die men, euphemistisch, bestuurlijke ambtsbezigheden noemt!

Dit voorbeeld is verderfelij. Het schaadt aan het aanzien van de rechterlijke macht, door van sommige zijner leden de bevoordeelden te maken van politieke gunsten.

Onder den dekmantel van wat men pleegt te noemen den «oorlogstijd» worden gevaarlijke misbruiken gepleegd.

Men moet terugkeeren tot de wettelijkheid, tot den eerbied voor de traditie.

De rechterlijke macht dient beveiligd te zijn tegen iedere actie van de uitvoerende macht, die haar onafhankelijkheid in gevaar zou kunnen brengen. De benoeming, evenmin als de bevordering der magistraten, mag niet ingegeven zijn door politieke beweegredenen.

De Minister dient, integendeel, te letten op de verslagen van de procureurs-generaal, van de eerste-voorzitters, van de hoven van beroep, die bij de dossiers van de kandidaten worden gevoegd. Hun kennis van de rechterlijke kringen, hun betrekkingen met de leden van de balie, stellen hen in staat den Minister omstandiger in te lichten over de hoedanigheid van de kandidaten voor een benoeming of een bevordering.

Wanneer het gaat over de opnemings in de magistratuur en niet over de bevordering in de rechterlijke ambten, zou het wellicht gewenscht en redelijk zijn het advies te vragen van de stafhouders of de adviseurs der orde.

Wij gelooven niet, dat de bekwaamheidsproef moet

weerhouden worden als middel om zich te vergewissen of de candidaat-magistraten de vereischte waarborgen bieden: een Koninklijk besluit van 20 October 1936 onderwierp de kandidaten voor de functies van werkend vrederechter, van werkend rechter bij de rechtbanken van eersten aanleg, van substituut van den procureur des konings bij die rechtbanken, van referendaris of adjunct-referendaris bij de rechtbanken van koophandel, aan een examen van beroepsbekwaamheid. Dat besluit werd nooit toegepast. Men heeft spoedig ingezien, dat het examen niet volstond om te oordeelen over de werkelijke geschiktheid en kennis van een candidaat. Alhoewel de universitaire titels en graden getuigen van een uitgebreide kennis, leveren zij toch geen afdoend bewijs, dat een candidaat de wezenlijke eigenschappen bezit om een goed magistraat te zijn.

Die titels mogen niet onderschat worden. Zij zijn een waarborg van kennis en een teeken van bekwaamheid voor studie en werk.

Er dient echter meer rekening te worden gehouden met den leeftijd van den candidaat en met den duur van zijn bedrijvigheid bij de balie, waardoor hij op rechterlijk gebied ondervinding heeft opgedaan, evenals met zijn proeftijd bij het parket. Maar, zooals de auteurs van de « Hervorming van de Rechtspleging » (Studiecentrum tot hervorming van den Staat) verklaren, ligt de essentiele vereischte voor een degelijke recruteering in een gevoelige verhooging der wedden.

Dat is een eerste vereischte. De magistratuur is, weliswaar en naar het schijnt, in de meest gunstige gevallen, een roeping.

Dit verklaart ongetwijfeld, dat een ongerijmde opvatting, zooals deze waaraan de huidige bezoldiging der magistraten beantwoordt, nog geen aanleiding heeft gegeven tot noodlottige gevolgen.

§ 2. — Bezoldiging van de Magistraten.

De heer De Fré, verslaggever over een wetsontwerp op de bezoldigingen van de leden der rechterlijke orde, in de Kamer der Volksvertegenwoordigers, in 1862, drukte zich uit als volgt:

« Moet een man, dien de natuur begaafd heeft met de vereischte eigenschappen om de moeilijke functie uit te oefenen, over zijn gelijken te oordeelen, voor dergelijke opdracht terugdeinzen, omdat het geringe salaris dat zij hem geeft hem niet toelaat te leven, en mag het gebeuren dat de plaats die hij op eervolle wijze zou ingenomen hebben voor het welzijn van de maatschappij, de prooi wordt van een mededinger; die ze slechts aanneemt omdat hij onbekwaam was om zijn weg te maken in een andere loopbaan? »

De heer Neujean behandelt hetzelfde aspect van de kwestie, bij de bespreking van een ontwerp tot verhoging van de wedden der onderzoeksrechters, in 1878:

« Ik oordeel, verklaarde hij, dat de bezoldigingen der magistraten geenszins in verhouding staan tot de belangrijkheid van de taak, die onze instellingen hun opleggen. Ik meen dat de geringheid van die bezoldiging voortvloeit uit verouderde opvattingen, strijdig met ons grondwettelijk regime, dat onder allen de bekwaamsten en de waardigsten tot de functies roept ».

In 1892 verklaarde de heer Nothomb, in het verslag van de Middenafdeeling van de Kamer, in verband met een wetsvoorstel tot verhoging van de rechterlijke bezoldigingen:

« Tenzij men aanneemt, dat de rechterlijke functiën het voorrecht moeten worden van de rijken of welstellenden, hetgeen indruischt tegen al onze opvattingen, moeten talrijke magistraten een kommervol bestaan leiden, ondermijnd door de kwellingen van

het materiele leven en de spijt hun familie te zien vervallen. »

Op 8 April 1914 ging Senator Dubost, bij de bespreking van een wetsontwerp op de verhoging der rechterlijke bezoldigingen opnieuw tot den aanval over om aan de kwestie de afdoende oplossing te geven, waarop men nog steeds wachtte:

« De rechterlijke functiën mogen geen voorrecht uitmaken, dat alleen diegenen kunnen nastreven, die door de fortuin begunstigd worden, terwijl zij ontzegd zouden zijn aan diegenen, aanzienlijker in getal, die zich, niettegenstaande hun bescheiden middelen, door hun bekwaamheid, hun talent en hun karakter aange trokken voelen tot de rechterlijke ambten. »

Wij halen, ten slotte, den heer Vandervelde, Minister van Justitie, aan die de begroting in de Kamer der Volksvertegenwoordigers, op 1 October 1919, verdedigde als volgt:

« Om heden ten dage rechten te worden, moet men ofwel fortuin bezitten ofwel er mede tevreden zijn een zoo nederig bestaan te leven, dat men bijna spreken mag van armoede in zwarten of rooden tabberd. » (Studiecentrum tot Hervorming van den Staat — Hervorming van de Rechtspleging D. I.).

Sedert 86 jaar verklaart men onophoudelijk van af de tribune van de Kamer der Volksvertegenwoordigers en van den Senaat, dat de wedden van de magistratuur ellendig zijn. Het is belachelijk, dat men in 1946 daarover nog moet spreken.

Er dient ten spoedigste een einde gemaakt aan dien toestand. En wel om twee redenen:

In de eerste plaats omdat de volledige hervorming van de wedden der magistratuur o.i. de oplossing vormt van het probleem van de recruteering der magistraten.

In de tweede plaats, omdat aan onze magistraten een levensstandaard moet verstrekt worden, die het gezag van het gerecht verzekert, door hen te verheffen boven alle verdenkingen, en hen te beveiligen tegen iedere neiging om aan hun beginselen ontrouw te worden of tegen iedere zwakheid. De vrouw van Caesar kan niet worden verdacht.

Onze magistratuur heeft zich gedurende meer dan een eeuw op de hoogte getoond van haar taak. Zonder klachten, stil en waardig, heeft zij het stoffelijk lot gedragen, dat de Staat haar oplegde. Het zou onrechtvaardig zijn dien toestand te laten voortduren. Het valt licht te begrijpen, dat een advocaat die, dank zij zijn talent, zijn arbeid, zijn ondervinding in rechtszaken, over belangrijke inkomsten beschikt, een bloeiende praktijk niet wil opgeven voor een rechtersambt.

Door de wedden der magistraten op redelijke wijze te verhoogen zou de keur van de balie meer aangetrokken worden tot het ambt.

Welke zijn thans de stoffelijke en andere voordeelen, die de rechterlijke loopbaan biedt aan de elite, die men daarin wensch en moet opnemen?

De bezoldiging van de leden der rechterlijke orde werd vastgesteld door de wet van 30 Juli 1928.

Het ligt niet in onze bedoeling een overzicht te geven van de door de wet vastgestelde tabel der basis-wedden.

De ontoerekenbaarheid van die wedden moge blijken uit het feit, dat een magistraat in een rechtbank van eersten aanleg, 1ste klasse, gehuwd, vader van twee kinderen, netto 6.250 frank per maand en een ongehuwde 5.801 frank verdient.

Daar tegenover stel ik de bezoldiging van een boekhouder, in een onderneming van middelgroot belangrijkheid in de provincie, die netto 8.000 frank per maand bedraagt; van een bediende die, in dezelfde onderneming, netto 6.750 frank per maand ontvangt.

Moeten wij nog vergelijken met het uurloon van 27

Op dit bedrag :

- inkomstenbelasting
- aanvullende belasting op het globaal inkom-
men en nationale crisisbijdrage

Volgens het barema van het Ministerie, dient aan de bron op een wedde van 200.000 frank, een afhouding te geschieden van 3.328 frank per maand voor een gehuwd magistraat met één kind ten laste. Met ronde cijfers 40.000 frank. 's jaars.

Daarbij komt nog de belasting die door de meeste gemeenten wordt geheven op de wedden.

Te Ukkel, bij voorbeeld, is de gemeentelijke belasting, voor het dienstjaar 1945, gelijk aan 30/100 van de bedrijfsbelasting geheven door den Staat. De Staat heft, op een wedde van 200.000 frank, 9 t. h., hetzij 18.000 frank, met aftrek van 2 x 5 t. h. voor twee personen ten laste, hetzij fr. 18.000

1.300

16.200

30 t.h. van 16.200 = 4.860 frank belasting.

Af te houden bedrag 12.960

40.000

4.860

57.820

Nominale wedde fr. 216.000

NETTO WEDDE 158.180

Een besluit dient uit die berekening afgeleid. Het is noodig den belastinggrondslag te herzien

De belasting is overdreven en de grondslag er van treft even zwaar de basiswedde als de maximum-wedde.

§ 3. — De Vrederechters.

De vrederechters, wier huidig statuut het resultaat is van langdurige krachtsinspanningen, zijn ongerust.

Zij vragen het behoud van de hiërarchie die bepaald werd door de wet van 30 Juli 1928.

De belangrijkheid van de vredegerechten 1^e klasse, inzonderheid de aanhoudende uitbreiding van de bevoegdheid der vrederechters, doet onophoudend de rol dezer laatsten toenemen op het gerechtelijk en maatschappelijk plan.

De vrederechter doet alleen. uitspraak, en de geschillen die hij hem worden aanhangig gemaakt zijn van groot belang in zedelijk en zelfs in rechterlijk opzicht.

De vredegerechten verschillen zeer van de rechtsmacht van eersten aanleg.

De vrederechter oefent een familiale rechtsmacht uit, waarvan de grenzen ongetwijfeld zeer werden uitgebreid, doch in maatschappelijk opzicht, vergt zijn rol van hem een groote ondervinding van de zaken die hem worden aangebracht, daar hij meer in voeling staat met de rechtsonderhoorigen.

Om die reden is het van belang, dat de vrederechter in het vrederecht carrière zou maken.

Door de vrederechters van hun statuut te berooven, zou men ten slotte aan het vrederecht zijn tradionele rol doen verliezen, die de ambtswaardigheid van den rechter doet onderstellen, alsook het behoud van de hiërarchie zooals deze werd bepaald in de wet van 30 Juli 1928.

WETGEVING

WET van 7 November 1946 tot wijziging van artikel 9 van de besluitwet van 26 Mei 1944, betreffende de bevoegdheid en de rechtspleging in zake misdaden en wanbedrijven tegen de veiligheid van den Staat.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeeren, Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL. De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Eenig artikel. Hij die bij verstek werd veroordeeld voor het in werking treden van deze wet ter zake van een misdrijf tegen de veiligheid van den Staat, voorzien door artikelen 1 en 2 der besluitwet van 26 Mei 1944, kan tot 31 December 1946, bij afwijking van artikel 9 van voornoemde besluitwet, en bij gebreke van vroeger ontvankelijk verklaard verzet, in de hierna bepaalde gevallen, verzet aantekenen :

1° indien hij niet in België was op het oogenblik van de beteekening er van; in dit geval loopt de termijn van verzet te rekenen van den dag waarop hij zich in België bevindt voor de eerste maal na het in werking treden van deze wet of, indien hij op dezen dag nog geen kennis had van de beteekening, te rekenen van den dag waarop hij er kennis van zal hebben;

2° indien de termijnen van verzet voorzien door artikel 9 van de besluitwet van 26 Mei 1944 mochten verstreken zijn op het oogenblik van het in werking treden van deze wet en de veroordeelde voor het verstrijken van de voornoemde termijnen geen kennis had van de beteekening gedurende een tijd ten minste gelijk aan den gewonen termijn van verzet; in dat geval, loopt de termijn van verzet te rekenen van den datum van het in werking treden van deze wet of, indien de veroordeelde op dien datum nog geen kennis had van de beteekening, te rekenen van den dag waarop hij er kennis van zal hebben.

In het geval van het 2°, zal het verzet ontvankelijk zijn ook dan wanneer een vroeger ingesteld verzet niet ontvankelijk mocht verklaard zijn.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en door het « Staatsblad » bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 7 November 1946.

BALIELEVEN

PLECHTIGE OPENINGSZITTING VAN DE VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Op Zaterdag, 9 November i.l., had de plechtige openingszitting plaats van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen in de Assisenzaal van het Gerechtshof.

Zeer talrijke hoogwaardigheidsbekleeders en magistraten hadden er aan gehouden deze plichtigheid met hunne tegenwoordigheid te vereenen.

Waren o.a. aanwezig : Staatsminister Van Cauwe-laert, Voorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers; de Heer Minister van Justitie A. Lilar; de Heer Gouverneur R. De Clercq; de Heer Van Laethem Voorzitter van het Krijgshof; de Heer Ganshof van der Meersch, Auditeur-Generaal; de Heer H. Bekaert, Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, als-ook talrijke magistraten der Rechtbank van Antwerpen.

Een belangrijke delegatie der Nederlandsche balie

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

was eveneens tegenwoordig, namelijk Mr Neyssink, deken der balie bij den Hooger Raad der Nederlanden, alsook de volledige Raad van toezicht en discipline bij de Balie van Rotterdam, geleid door zijn deken Mr Drost. Ook een vertegenwoordiger van den Tucht-raad der balie van Parijs was naar Antwerpen gekomen alsmede Stafhouder Collignon uit Luik en zeer vele afgevaardigden der zusterbalies en -pleitgenootschappen.

De Voorzitter der Conferentie, Mr De Baeck, hield een uitstekende inleidingsrede, waarin hij de aanwezige autoriteiten bedankte en deed uitschijnen welk het doel was dat de Vlaamsche Conferentie nastreefde.

Hij verleende dan het woord aan Mr Josse Mertens die een voordracht hield over het onderwerp « Granvelle, de Richelieu der Nederlanden ».

Deze openingsrede mag in alle opzichten merkwaardig genoemd worden, zoo naar inhoud als naar vorm.

In een allersierlijkst Nederlandsch wist de spreker zijn gehoor onafgebroken te boeien. Hij kondigde in den beginne aan dat het zijn bedoeling was voor Granvelle, die in de geschiedenis een ongunstige faam geniet, te « pleiten ». Hij schilderde dan op treffende wijze de verschillende facetten van deze eigenaardige figuur, waarvan hij menigvuldige eigenschappen in het licht stelde die Granvelle maken tot een moderne staatsman.

Zeer origineel was de uiteenzetting van den spreker, waar hij een parallel trok tusschen de figuur van Granvelle en den Prins van Oranje, die beiden, al is het op verschillenden grondslag, geijverd hebben om de staatkundige eenheid van de Nederlanden te bestendigen en die beiden in deze taak mislukt zijn. Wegens het nastreven van dit doel verdient echter Granville naast Willem de Zwijger zijn plaats in onze geschiedenis.

De grondstelling van spreker zal zeker niet door iedereen worden bijgetreden, wat niets wegneemt van de zeer hooge verdiensten dezer merkwaardige rede.

Wij zullen de volgende week het genoegen hebben den volledige tekst ervan aan onze lezers mede te deelen en hun aldus de gelegenheid geven dit schitterend betoog andermaal te kunnen genieten.

De Heer Stafhouder Constant Smeesters sprak daarna een treffend slotwoord uit, waarin hij de verdiensten van spreker deed uitschijnen en tevens de conclusie trok uit het betoog van Mr Mertens dat hij noemde een « les van geschiedenis en vaderlandsliefde ».

's Avonds had het traditioneel banket plaats in de Zaal Schoeters. Het ging er hartelijk en gezellig toe. Er werden schitterende tafelspeeches uitgesproken en enkele jongere confraters hadden gezorgd voor een allergeestigste revue.

Het was een heerlijk geslaagde dag.

RECHTERLIJK LEVEN

RECHTERLIJKE ORDE

Bij besluiten van den Regent van 9 November 1946 :

Is, op hun verzoek, ontslag verleend :

Aan den heer Muller (W.-F.-) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in de rechtbank van koop-handel te Antwerpen;

Aan den heer Mattheessens (F.-A.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Kontich;

Aan den heer Couty (L.-D.-F.-E.-J.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Charleroi-Zuid.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Aan den heer Beltjens (baron (P.-G.-M.-A.-G.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Fléron;

Aan den heer Van Grootloon (P.-E.-W.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Bilzen.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt.

Aan den heer Noizet (A.-J.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Florenville.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Aan den heer Schellinx (L.-G.-F.-A.) uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Andenne.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Zijn benoemd :

Tot plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Sint-Niklaas-Waas, de heer De Cleene (G.-J.-E.-M.), advocaat te Sint-Niklaas-Waas;

Tot griffier titulair bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, de heer Slowack (L.-J.), bediende ter griffie van die rechtbank;

Is aangeduid als kinderrechter in de rechtbank van eersten aanleg te Aarlen, gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 16 November 1946, de heer Delvaux, bijgevoegd rechter in die rechtbank.

NOTARIAAT

Bij besluiten van den Regent van 9 November 1946 :

Is aan den heer Meert (J.-C.-A.), op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van notaris ter standplaats Erpe.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Is tot notaris ter standplaats Erpe benoemd, de heer Meert (Ch.-A.-H.-J.), licentiaat in het notariaat te Erpe.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Jaargang 1946. — Afl. 38. — 9 November 1946. — Mr L. Erades, Verkenning van de volkenrechtelijke positie van de Nederlandsche Regeering te Londen (II, slot). — Opmerkingen en mededeelingen : Mr A. A. L. F. Van Dulleman, De zwakke Rechtsbasis voor de bewaring van politieke delinquenten na 4 Maart 1946. — Mr Dr R. A. V. Baron van Haersolte, Rechtsnood. — Mr M. G. J. Bevers, Dictatoriale macht den Burgemeesters gegeven in het Besluit « Vordering Woonruimten ». — Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

ADVOCATENBLAD. — 26e Jaargang. — Nr 10. — 15 November 1946. — Algemeene vergadering der Nederlandsche Advocaten-Vereeniging; Mr S. Gerbrandy, De staat, de dood en het recht; Kosteloze Rechtsbijstand; Jurisprudentie van de Raden van Toezicht en Discipline; Mededeelingen van het Bureau : Roerende goederen van politieke verdachten; Beroep van beslissingen van het Nederlandsche Beheersinstituut; Ontbinding van pachtovereenkomsten; Echtscheiding tegen een afwezige; Krijgsraadzaken; Nederlandsche Reisgids 1947; Omzetbelasting.

REPERTOIRE FISCAL. — No 10. — Octobre 1946. — Les impôts spéciaux en France (suite). — Législation. — Double imposition en Belgique et à l'étranger. — Documents et références. — Rubrique bibliographique.